

Skipulagsstofnun
Jakob Gunnarsson
Borgartún 7b
105 REYKJAVÍK

Garðabær, 25. maí 2022
Málsnúmer: 202204-0028
LA

Efni: Matsáætlun 2. áfanga Mjóeyrarhafnar í Reyðarfirði

Vísað er til tölvupósts frá Skipulagsstofnun, dags. 22. apríl 2022, þar sem óskað er eftir umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands um matsáætlun varðandi uppbyggingu 2. áfanga Mjóeyrarhafnar í Reyðarfirði.

Í matsáætlun kemur fram að staðsetning Mjóeyrarhafnar í Reyðarfirði, sé í samræmi við Aðalskipulag Fjarðabyggðar 2020-2040 þar sem gert er ráð fyrir því að á Mjóeyrarhöfn sé aðstaða fyrir flutningastarfsemi og aðra hafnsækna starfsemi, svo sem vöruskemmur, gámapelli, hafnarmannvirki og aðstöðu fyrir losun og lestun, auk iðnaðar sem tengist nálægum innviðum og starfsemi. Mjóeyrarhöfn er með stærstu vöruflutningahöfnum landsins og mikilvægasta vöruflutningahöfn á Austurlandi.

Þá kemur fram að framkvæmdir við 2. áfanga eru nú þegar hafnar og hefur verið fyllt í 10,6 ha svæði fyrir landfyllingar. Eftir er að fylla í um 1,9 ha landfyllingu, lengja Mjóeyrarbryggju um 50 m með stálþilskanti og byggja nýja bryggju, Framnesbryggju, með nýjum 550 m hafnarkanti með stálþili.

Breytingar voru gerðar á hönnun hafnarkants Framnesbryggju og Mjóeyrarbryggjuna miðað við núgildandi deiliskipulagi. Felast þær í að hafnarkantur Mjóeyrarbryggju verður lengdur til vesturs og hafnarkantur Framnesbryggju verður lengdur til suðurs. Nú er unnið að breytingu á deiliskipulagi Hrauns 1 til að tryggja samræmi við fyrirhugaðar breytingar sem mun einnig fela í sér stækkun á núverandi athafnasvæði hafnarinnar til vesturs. Þessi breyting á deiliskipulagi Hrauns 1, verður auglýst samhliða umhverfismatsskýrslunni fyrir 2. áfanga stækkunar Mjóeyrarhafnar.

Efni landfyllingar sem nú þegar hefur verið nýtt í 2. áfanga hefur fallið til við byggingu álversins og við landmótun athafnasvæðisins til norðurs, s.s. skeringar. Auk þess hefur fyllingarefni fengist með efnistöku á hafsbotni, þ.e. um 200.000 m³ frá Eyri, 50.000 m³ frá Ljósá og einnig um 45.000 m³ af efni úr Reyðarfjarðarhöfn vegna dýpkunar.

Á bls. 16 koma fram fyrirbyggjandi leyfi til efnistöku úr sjó

- Framkvæmdaleyfi fyrir efnistöku á 120.000 m³ efnis úr sjó við Ljósá í Reyðarfirði. Enn eru eftir um 50.000 m³ efnis við Ljósá, en 70.000 m³ hafa verið nýttir í 2. áfanga.
- Leyfi frá Orkustofnun til tilraunatöku á 3.900 m³ frá Eyri. Þetta efni hefur þegar verið nýtt í 2. áfanga.
- Tvö leyfi frá Orkustofnun á töku á samtals 600.000 m³ efni út skilgreindu efnistökusvæði við Eyri í Reyðarfirði, í samræmi við 1. mgr. 3. gr. laga um eignarrétt íslenska ríkisins að auðlindum hafsbotsins, nr. 73/1990, nefndum hafsbotslögum. Enn eru eftir um 356.000 m³ efnis við Eyri.

Á bls. 41 kemur fram að staða mála varðandi mat á umhverfisáhrifum vegna framkvæmda við 2. áfanga stækkunar Mjóeyrarhafnar er um margt óvenjuleg þar sem framkvæmdum er að mestu lokið. Fyrir liggja óvenju miklar og góðar rannsóknir af framkvæmdasvæði 2. áfanga og nágrenni, vegna þeirra rannsókna sem lagt var í vegna álversframkvæmda, það er uppbyggingar álvers Alcoa Fjarðaáls og Mjóeyrarhafnar. Flestar þessar rannsóknir voru unnar á árunum 1999 – 2001 og eru niðurstöður þeirra nýttar við gerð þessarar matsáætlunar.

Náttúrufræðistofnun Íslands telur margt með ágætum koma fram í matsáætlun um uppbyggingu 2. áfanga Mjóeyrarhafnar og sem þurfi að koma fram í mati á umhverfisáhrifum. Hins vegar vill stofnunin benda á að fyrri rannsóknir eru yfir 20 ára gamlar, rannsóknarsvæði hafa orðið fyrir raski eða eru ekki lengur til staðar og að á þeim tíma sem liðinn er hafa orðið miklar breytingar sem tengjast hafnarstarfsemi álversins. Náttúrufræðistofnun telur að eftirfarandi umhverfisþætti þurfi að skoða og gera grein fyrir í mati á umhverfisáhrifum:

Botndýralíf og mengun á botnseti við Mjóeyrarhöfn

Ekki er fjallað um núverandi ástand á botndýralíf sjávar við Mjóeyrarhöfn eða hvaða breytingar hafa orðið frá því rannsóknir voru unnar á árunum 1999-2001.

Alcoa Fjarðarálf hóf starfsemi sína árið 2007 og á þessum tíma hafa verið miklir skipaflutningar og hafnarstarfsemi í tengslum við álverið.

Þá þarf að skoða hvort við Mjóeyrarhöfn þrífist framandi tegundir sem borist hafa með kjölvatni skipa. Gögn vantar fyrir þennan þátt og leggur Náttúrufræðistofnun til að sett verði út net vöktunarstöðva þar sem fylgst er reglulega með botndýralífi.

Gera þarf grein fyrir mengun við hafnarsvæðið, en vel er þekkt t.d. mengun af tríbútulýtin (TBT) sem á rætur að rekja til skipamálningar og veldur efnið vansköpun hjá sæsniglum sem gerir þá ófæra að fjölga sér (https://reykjavik.is/sites/default/files/vidauki_2_botndyr.pdf)

Gera þarf grein fyrir frárennsli eða regnvatnsútrás af hafnarsvæðinu út í sjó, ásamt mögulegri mengun sem tengist því.

Efnisnámur í sjó og á landi

Gera þarf betur grein fyrir efnistökusvæðum, bæði á landi og í sjó, þar sem fram kemur nákvæmari staðsetning, upplýsingar um setgerð, og áhrif efnistökkunnar á lífríki. Öll efnistaka í sjó veldur raski á sjávarbotni og þeim búsvæðum sem þar eru.

Gera þarf grein fyrir umfangi (flatarmáli) og dýpi efnistökkunnar á hafsbotni.

Upplýsingar vantar um gerð botndýralífs við efnistökusvæði í sjó, áhrif gruggs á nærliggjandi hafumhverfi og möguleg losun mengunarefna þegar hreyft er við botnseti.

Skoða þarf hafstrauma við efnistökuastaði á hafsbotni, en samhliða mikilli efnistöku á hafsbotni geta straumar raskast og breytt setflutningum innan svæða.

Náttúrufræðistofnun áskilur sér rétt á frekari athugasemdum á síðari stigum.

Virðingarfyllst,

Lovísa Ásbjörnsdóttir
jarðfræðingur

